

**Західноукраїнська організація
«Центр правничих ініціатив»**

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОСТІ ТА ПРАВА
В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

20–21 вересня 2019 р.

**Львів
2019**

УДК 342(477)
Р64

P64 **Розвиток державності та права в Україні: реалії та перспективи:**
Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів,
20–21 вересня 2019 р. – Львів: Західноукраїнська організація «Центр
правничих ініціатив», 2019. – 108 с.

Видається в авторській редакції. Оргкомітет конференції не завжди
поділяє думки учасників.

УДК 342(477)

Цемко С. О.	
ПРАВА ДІТЕЙ У КОНТЕКСТІ ЗМІН ЗГІДНО ПОСТАНОВИ КМУ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ПОРЯДКУ ПРОВАДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ З УСИНОВЛЕННЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ НАГЛЯДУ ЗА ДОТРИМАННЯМ ПРАВ УСИНОВЛЕНИХ ДІТЕЙ» № 603 ВІД 10 ЛИПНЯ 2019 РОКУ	47
НАПРЯМ 5. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС	
Романенко Ю. С.	
ДЕЯКІ ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ В СФЕРІ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ	51
НАПРЯМ 6. АДМІНІСТРАТИВНЕ ТА ФІНАНСОВЕ ПРАВО	
Галай В. О.	
ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО РОЗКРИТТЯ ЗМІСТУ ПРИНЦИПУ РІВНОСТІ НА ПУБЛІЧНІЙ СЛУЖБІ	55
Дорошенко Д. П.	
ПРИМУС У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ: ЩОДО ЮРИДИЧНОЇ ПРИРОДИ	58
Дракохrust Т. В.	
СУЧASNІЙ ЗМІСТ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ.....	62
Клинчук В. І.	
ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ У СФЕРІ ТРАНСПОРТУ У КОРОЛІВСТВІ НІДЕРЛАНДИ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	65
Мельник С. М.	
ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ	67
Самойлович А. А.	
ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ	71
Циц С. В.	
АНАЛІЗ РОБОТИ ЗІ ЗВЕРНЕННЯМИ ГРОМАДЯН МІСЦЕВИМИ ОРГАНAMI ВЛАДИ (НА ПРИКЛАДІ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ)	75
НАПРЯМ 7. ТРУДОВЕ ПРАВО ТА ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
Колобков Д. А.	
РОЗІРВАННЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ У РАЗІ ПРИЗОВУ ЧИ ВСТУПУ ПРАЦІВНИКА НА ВІЙСЬКОВУ АБО АЛЬТЕРНАТИВНУ СЛУЖБУ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	80
Тарасенко У. В.	
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕВЕДЕННЯ ПРАЦІВНИКА НА ІНШУ РОБОТУ В КОНТЕКСТІ ЗАБОРОНИ ПРИМУСОВОЇ ПРАЦІ.....	83

України: честь, мужність, закон URL: <http://ngu.gov.ua/ua/news/yak-vtilyuvaty-pryntsypy-komanduvannya-ta-upravlinnya-pidrozdilamy-v-gvardiyi-za-poradamy-kanadskyh> (дата звернення: 08.08.2019).

3. Принципы оперативности, гибкости, параллельности, пропорциональности. Інтернет сайт «Лекции. сом.» URL: <https://lektsii.com/2-49575.html> (дата звернення: 04.09.2019).

4. Афонін Е. А., Валевський О. Л., Голуб В. В. Політична відповіальність державно-управлінської еліти як чинник підвищення ефективності державного управління : наук.-метод. розробка; за заг. ред. В. А. Ребкала, В. А. Шахова. К.НАДУ, 2011. 44 с.

Самойлович А. А.
старший викладач кафедри публічно-правових дисциплін
Білоцерківський національний аграрний університет
м. Біла Церква, Київська область, Україна

ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Корупція не являється сучасним феноменом, а існує з початку створення першопочаткових ознак суспільства, коли почалося виникнення управління суспільством.

У загальному розумінні – корупція (лат. corruption – псування, розбещування, підкуп) – діяльність осіб, уповноважених на виконання функцій держави, спрямована на протиправне використання наданих їм повноважень для одержання матеріальних благ, послуг або інших переваг [8, с. 369].

Перш ніж перейти в правову площину щодо поняття «корупція», відзначимо релігійні складові цього розуміння. Так, першу антикорупційну заповідь дав Господь через Мойсея, який записав те, що почув із неба: «Дарів не приймай, бо дари сліпими роблять зрячих і перекручуєть справу правих» (Ісх. 23:8) [7, с. 54]. У мусульманському світі, в Корані зафіксовано спеціальну заборону платити хабарі. Пророк Моххамед застерігав, що Аллах прокляне всіх, хто платить та бере хабарі, а також того, хто сприяв цьому. У буддистів, Будда вказав, що коли правитель, керуючи державою, шукає вигоди, то це врешті-решт призведе до деформації сутності суспільних відносин та ігнорування

принципів справедливості. Хабарництво призводить не тільки до ухваленню нечесних рішень [1, с. 17].

Факти боротьби з корупцією містяться у «Законах царя Хаммурапі», де за ст. 5 було зазначено: «Якщо судя буде судити судову справу, ухвалить рішення, виготовить документ з печаткою, а потім своє рішення змінить, то цього суддю мають викрити в зміні рішення, і він повинен сплатити суму позову, пред'явленого в цій судовій справі, в 12-кратному розмірі, а також повинен бути на зборах звільнений зі свого суддівського крісла і не повинен повернатися до своїх обов'язків» [4].

На сучасну систему права України вплинула рецепція римського права, тому варто відмітити, як Рим ставився до того, що владні особи могли діяти не на користь держави, а на власну користь.

Веклич В.О. виокремлює заходи протидії корупції часів Стародавнього Риму:

1. Визнання неприпустимим долучення сенаторів до окремих сфер діяльності: «заборона займатися морською торгівлею, фінансовими операціями, а також казенними підрядами».

2. Намагання протидіяти деградації суспільній моралі, що зумовлювало розширення середовища для поширення корупції. «З цією метою у Римі приймалися та запроваджувалися закони про розкіш – *leges sumptuariae*». Зокрема «Закон про подарунки» (*lex Cincia de donationibus*) 204 р. до н. е. обмежував їх розмір від клієнта патрону та запроваджував заборону на деякі види дарунків і форми дарування; деякими законами (Закон Гая Орхідія 181 р. до н. е., Закон Фаннія 161 р. до н. е.) суворо регламентувалося проведення масових заходів – званих обідів та вечерь (аж до визначення кількості гостей та обсягу коштів, які дозволялося витратити) [3, с. 4].

Тобто, серед досліджених Векличем В.О. заходів вбачається, що суб'єктами «корисних благ» були особи, які повинні служити державі, але якщо такі правила існували, відповідно мало місце безліч фактів, які свідчили про не службу державі особи можновладця, а держава служила для можновладця.

У середньовіччі поняття корупції отримує значення, властиве тільки церковним, канонічним відносинам – як спокуса диявола. В подальшому інквізиція сприяла завершенню двохтисячорічного процесу боротьби латинської мови з її грецьким корінням, одним із наслідків чого стала заміна терміну «катализ» (від грец. *katalysis* – руйнування, знищення) на латинський «корупція». Корупція в католицизмі означала гріховність.

Отримана в спадщину гріховна порча розглядалась як природа всіх гріхів (Блаженний Августин, Фома Аквінський). Історик У. Манчестер охарактеризував період середньовіччя як суміш нескінчених війн, корупції, беззаконня. У Великій Британії корупція була дуже широко розповсюдженим явищем. Е. Де Сото пише: «У 1601 р. спікер палати спільнот сказав про мирових суддів: «Ці тварі за півдюжини курчат готові наплювати на цілу дюжину кримінальних законів». Згадується про корупцію й у російських літописах ще XIII століття. Першим законодавчо обмежив розповсюження корупції Іван III, а смертну кару за прояви корупції ввів його онук Іван IV (Грозний). За царювання Петра I почалась справжня боротьба з корупцією. Він створив контролюючі органи, завдяки яким за часів його царювання пролунало декілька корупційних скандалів. Усе це ще раз вказує на те, що історія людської цивілізації досить багата прикладами проявів корупції, що підтверджує досить поважний вік та неодмінну присутність цього явища в усіх людських культурах і цивілізаціях. Слід зазначити, що корупція засуджувалася в усі часи, але це не зашкодило проникнути їй і у сучасне суспільство [1, с. 2].

Тобто корупція не проста, соціальна, психологічна, аморальна і протиправна дійсність людського життя, яка охоплює державно-владні відносини.

Офіційні прояви корупції на території сучасної України зафіксовані у XI – XII ст. у Київській Русі, де дружинники, які виконували також функцію бюрократії, зловживали своїми обов'язками. У період татарської орди хабарництво тимчасово силовими методами усунув Батий. За часів Польщі хабарництво мало «середньоєвропейський» характер, і прояви його були незначними. Тоді від «справедливого» королівського суду (який завжди ставав на бік багатшої сторони) постраждав сам Б. Хмельницький. Після його перемоги над Річчю Посполитою в Гетьманській державі почало процвітати хабарництво. Однак воно було значно меншим, аніж в Росії, де панували бояри, а згодом узаконеним хабарництвом став «інститут годівлі», тобто спосіб утримання «державницьких осіб», використовуючи населення. З XIV ст. застосовується поняття «лихварство» – від слова «лихва», що означає надлишок [6 с. 28-29].

У період панування КПРС піднімати питання на державному рівні про корупцію вважалося недоречним, оскільки можновладці вважали, що в СРСР, який буде комунізм не може бути такого ганебного явища, але

деякі судові процеси мали місце у вісімдесяті роки, наприклад, «Узбецька справа», процес проти директора центрального московського гастронома (гастроном був державною власністю). Вкрай вузьке висвітлення корупції в радянський період негативно відбилося на таких галузях та науках як «Адміністративне право» чи «Кримінальне право», оскільки не було актуальним в науковому аспекті. А 28 років незалежності України, це надто малий час для формування наукових шкіл для дослідження корупції як явища та протидії їй.

З початку досягнення Україною незалежності, велася протидія корупції на законодавчому полі. Розвиток законодавства України по протидії корупції Кладченко А.О. розподіляє на певні хронологічні етапи: 1) доконституційний етап становлення антикорупційного законодавства України (1991–1996 рр.); 2 конституційний етап становлення антикорупційного законодавства України (1996–2004 рр.); 3) реформаційний (сучасний) етап еволюції антикорупційного законодавства (2005 р. – по даний час) [5].

Таким чином, дослідження питань боротьби з корупцією на різних історичних періодах є актуальним, оскільки корупція зародилася з народженням управлінських, державно-владних відносин і кожний період характеризується тим, що боротьба з корупцією завжди має місце, а держава подолати це явище остаточно не спроможне. Корупція змінює лише кількісні і якісні характеристики. Вивчення існування корупції в історичному аспекті допомагає більш якісно пізнати причини та умови скоєння корупційних діянь, приймати ефективне законодавство по протидії корупції, вірно кваліфікувати корупційні правопорушення.

Література:

1. Актуальні проблеми боротьби з корупцією в Україні: монографія / В. М. Гарашук, А. О. Мухатаєв ; Нац акад. прав. наук України, Ін-т вивч. пробл. злочинності, Служба безпеки України, Ін-т дослідж. пробл. держ. безпеки. – Х. : Право, 2010. – 143 с.
2. Ахметова Г.Р. Коррупция в нефтедобывающих странах / Учебное пособие. – Алматы: Издательство «Кульжахан», 2002. – 150 с.
3. Веклич В.О. Історичний досвід щодо протидії корупції за часів Стародавнього Риму і його значення за умов пострадянського корупційного середовища / Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. Спецвипуск, ч. 1, 2017. – С. 3-7.

4. Законы царя Хаммурапи: Методические указания по изучению первоисточника в курсе «История государства и права зарубежных стран» для студентов специальности «Юриспруденция» всех форм обучения / Сост. Н. Т. Кудинова. – Хабаровск: Изд-во Хабар. гос. техн. ун-та, 2002. 36 с. URL: http://pnu.edu.ru/media/filer_public/2013/03/20/hammurapi.pdf].
5. Кладченко А.О. Становлення та розвиток сучасного антикорупційного законодавства України: теоретико-правове дослідження / Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. – 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових. – Івано-Франківськ 2018. – 226 с.
6. Корупція: теоретико-методологічні засади дослідження / керівник авт. кол. доц. І.О. Ревак. – Львів: ЛьвДУВС, 2011. – 220 с.
7. Омельченко С. В. Корупція з точки зору різних культур світу / С. В. Омельченко // Підприємництво, господарство і право. – 2000. – № 3. – С. 54-57.
8. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемщученко (голова редкол.) та ін. – К., 2001: «Укр. енцикл.». – Т. 3. – 792 с.

Циц С. В.

*кандидат наук з державного управління,
начальник юридичного відділу виконавчого апарату*

*Хмельницька обласна рада
м. Хмельницький, Україна*

АНАЛІЗ РОБОТИ ЗІ ЗВЕРНЕННЯМИ ГРОМАДЯН МІСЦЕВИМИ ОРГАНАМИ ВЛАДИ (НА ПРИКЛАДІ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ)

У сучасний період демократизації українського суспільства дієвим засобом захисту прав громадян, забезпечення законності та дисципліни у всіх сферах та галузях державного управління є звернення громадян. Адже, саме громадяни безпосередньо і щоденно спостерігають за процесами, що відбуваються у суспільстві, а тому здатні виявити незаконні дії або бездіяльність органів державної влади і місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб.

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОСТІ ТА ПРАВА
В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

20–21 вересня 2019 р.

м. Львів

Видавник – Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив»

Адреса для кореспонденції: м. Львів, а/с 6153, 79000

Електронна пошта: office@wcenter.org.ua

Офіційний вебсайт: www.wcenter.org.ua, Телефон: +38 066 090 6365

Підписано до друку 23.09.2019 р. Здано до друку 24.09.2019 р.

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Цифровий друк. Ум.друк. арк. 6,28.

Тираж 100 прим. Зам. № 2409-19.